

Ireneusz Werbiński

"Teologiczno-dogmatyczne podstawy życia duchowego według Katechizmu Kościoła Katolickiego", Adam Józef Sobczyk, Lublin 2005 : [recenzja]

Studia Włocławskie 10, 499-502

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

chiwum Kurii Diecezjalnej we Włocławku oraz wypisów z kronik parafii, w których przebywał ks. Kasprzak, tzn. parafii w Kole, Osiecinach oraz w Złoczewie. Poza tym znajdujemy tam odwołanie do dokumentów przechowywanych w zasobach Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi i Poznaniu. Nie jest to na pewno wyczerpująca kwerenda źródłowa, jednak na tyle wystarczająca, aby można było przedstawić interesująco postać ks. Bogumiła Kasprzaka.

Książka Jadwigi Świgoniak pozwala zachować w pamięci jednego ze znaczących kapłanów w dziejach diecezji włocławskiej w XX wieku. Tylko ten powód usprawiedliwałby w pełni napisanie tej książki. Praca o ks. Bogumile Kasprzaku wpisuje się jednak także w atmosferę, w której żyje od jakiegoś czasu Kościół w Polsce, mianowicie w kwestię nagłaśniania inwigilacji środowiska kościelnego, szczególnie księży przez Urząd Bezpieczeństwa, a następnie przez Służbę Bezpieczeństwa. Życie ks. Bogumiła Kasprzaka wpisuje się w martyrologium Kościoła w czasach komunistycznych w Polsce. Poznajemy życie człowieka, który od 1945 r. był w opozycji w stosunku do władz komunistycznych i płacił za to dużą cenę.

Poznając życie ks. Bogumiła, odsłaniamy złożoność dziejów Kościoła w Polsce w drugiej połowie XX wieku, w wymiarze lokalnym, konkretnych parafii i społeczności oraz jednostkowego przykładu życia. Wydaje się, że lektura omawianej pracy może ułatwić części czytelników wyrobienie sobie własnego poglądu o minionym okresie historii.

Waldemar Rozykowski

Adam Józef Sobczyk MFS, *Teologiczno-dogmatyczne podstawy życia duchowego według Katechizmu Kościoła Katolickiego*, Lublin 2005, 256 s.

We wstępie autor pisze, że różnego rodzaju zagrożenia, z którymi spotyka się współczesny człowiek, a szczególnie upadek kultury moralnej i relatywizm moralny, motywowały Jana Pawła II do przekazania wszystkim Kościołom partykularnym jasnego wykładu wiary w duchu nauczania Soboru Watykańskiego II. W tym kontekście trzeba stwierdzić, że *Katechizm Kościoła Katolickiego*, zawierający syntezę wiary katolickiej, stanowi bardzo ważne źródło badawcze dla współczesnego teologa. Potrzebę opublikowania recenzowanej publikacji ks. Sobczyk uzasadnia tym, że na temat nowego *Katechizmu* powstało wiele szczegółowych opracowań, natomiast nie ma całościowego opracowania problematyki duchowości. W związku z tym należy stwierdzić, że nie tylko była potrzeba, ale

wręcz konieczność podjęcia opracowania na podstawie *Katechizmu Kościoła Katolickiego* nauki w zakresie duchowego życia chrześcijanina.

Zasadniczy wysiłek ks. Sobczyka idzie w kierunku odpowiedzi na pytanie, czy w *Katechizmie* można odnaleźć teologiczno-dogmatyczne podstawy życia duchowego? Jako wnikliwy badacz pyta też, jakie jest znaczenie poszczególnych prawd wiary dla struktury i rozwoju życia duchowego?

Sam autor nazwał pierwszy rozdział swojej pracy „wstępnym” (s. 12) i taki rzeczywiście jest. Przedstawia on historyczne uwarunkowania oraz omawia specyfikę *Katechizmu Kościoła Katolickiego*. W tym miejscu może ktoś zapytać, czy potrzebny był ten rozdział wstępny liczący 30 stron? Lektura tegoż rozdziału pokazuje, że tak, bowiem czytelnik znajdzie w nim wyjaśnienie wielu pojęć ważnych dla *Katechizmu*, a przede wszystkim dla katechezy Kościoła. Pojęcia te na pierwszy rzut oka wydają się proste, ale uważnie czytając ten rozdział pracy możemy się przekonać, że wielu ważnym pojęciom odnoszącym się do katechezy w obiegowym posługiwaniu się nadajemy płytką treść. Natomiast pojęcia te trzeba zgłębiać, aby wydobywać z nich istotne treści, od których zależy poziom katechezy i jej znaczenie.

Rozdział II ukazuje jak *Katechizm* ujmuje antropologiczne podstawy życia duchowego. Zgodnie z duchem myślenia *Katechizmu*, ten rozdział osadza ks. Sobczyk w realiach biblijnych, nauczania Kościoła i realiach teologicznych. Słusznie wychodzi od ukazania człowieka jako osoby w jej pełnej strukturze duchowo-cieleśnej oraz w relacjach do Boga i do innych. Lektura tego rozdziału pokazuje, że Autor czuje ducha współczesnej antropologii i teologii, które dążą do wyrażenia wszystkich wymiarów człowieka w ich organicznej jedności. Dobrze się stało, że te przemyślenia *Katechizmu* zostały podkreślone w publikacji, bowiem stanowią one *novum* we współczesnym myśleniu naukowym. Bardzo ciekawie został przedstawiony zamysł Boży zrealizowany w stworzeniu człowieka jako osoby zdolnej kochać, będącego istotą wolną, nastawioną na głębokie relacje z Bogiem. Dla pełnego obrazu rzeczywistości ludzkiej nie mogło braknąć w tym rozdziale ukazania grzechu oraz jego skutków w odniesieniu do człowieka i jego relacji z Bogiem. Ostatnia część tego rozdziału przedstawia proces uzdrawiania zniekształconych przez grzech prawidłowych relacji człowieka z Bogiem.

Z teologicznego punktu widzenia bardzo ważny jest rozdział III ukazujący Boga Trójjedynego jako fundament życia duchowego. Na pierwszym miejscu ks. Sobczyk podkreśla znaczenie Tajemnicy Trójcy Świętej dla wiary i życia Kościoła. Wskazuje na to, że *Katechizm* zachęca wier-

nych do coraz głębszego medytowania Tajemnicy Boga Trójjedynego, bowiem taka medytacja ma istotny wpływ na ich wiarę i postawy duchowe. Autor wydobywa z *Katechizmu* dwupoziomowe podejście do tajemnicy Trójcy Świętej: 1) z punktu widzenia teologii – skupiające się na ukazaniu wewnętrznego życia Trójcy Świętej, 2) z punktu widzenia ekonomii – skupiające się na zbawczym planie Boga. W drugiej części tego rozdziału widać kontynuację myśli z II rozdziału, gdzie autor ukazał naprawianie zniekształconych przez grzech relacji człowieka z Bogiem, a tutaj w sposób pozytywny ukazuje rozwój tych relacji, aż do pełnego zjednoczenia duchowego człowieka z Bogiem.

Niewątpliwie Bóg najczytelniej przybliżył się do człowieka w osobie swego Syna i w Nim najbardziej został rozpoznany przez człowieka, dlatego logicznym wydaje się, że IV rozdział publikacji został poświęcony Jezusowi, w którym chrześcijanin odnajduje wzór dla wszystkich obszarów życia duchowego. Podstawową myślą w tym rozdziale, wydobytą z *Katechizmu*, jest stwierdzenie, że Chrystus jest kluczem do zrozumienia człowieka i celem jego egzystencji. Idąc za treścią *Katechizmu*, ks. Sobczyk omówił znaczenie imienia Jezus, tajemnicę Wcielenia, ziemskiej działalności Jezusa i tajemnicę odkupienia. Bardzo ciekawie przedstawił w tym punkcie formy naśladowania Jezusa na poszczególnych drogach powołania życiowego.

Cenną i ciekawą częścią pracy jest V rozdział, w którym została ukazana uświęcająca rola Ducha Świętego. Słusznie ks. Sobczyk zauważył, że w Kościele Zachodnim za mało podkreślano rolę Ducha Świętego w rozwoju życia duchowego chrześcijan. Cenne też są rozważania na temat działania Ducha Świętego w Kościele i poprzez Kościół, który jest szczególnym miejscem realizacji świętości. Na podkreślenie w tym rozdziale zasługuje też ukazanie wychowawczej roli liturgii w rozwoju życia duchowego katolików. Dynamizm rozwoju życia duchowego zmierza do osiągnięcia świętości, dlatego słusznie ostatnie refleksje w tym rozdziale poświęcone są temu zagadnieniu.

Szukanie podstaw życia duchowego w *Katechizmie* wymagało od autora pracy dobrego przygotowania metodycznego. *Katechizm* ma bowiem strukturę kerygmatyczno-katechetyczną, co stwarza dużą trudność szukającemu naukowych podstaw teologicznych dla życia duchowego, ale trzeba przyznać z satysfakcją, że ks. Sobczyk doskonale poradził sobie z tą trudnością. Ponieważ w *Katechizmie* słowo „duchowość” występuje tylko pięć razy, a termin „życie duchowe” 11 razy, lektura nad *Katechizmem* wymagała wyjątkowej koncentracji, aby wydobyć bogactwo treści

odnoszących się do życia duchowego. Te trudności stały się jednocześnie szansą twórczą, bowiem w samym *Katechizmie* nie ma gotowego modelu życia duchowego. Praca z jednej strony prezentuje wysoki poziom naukowy, z drugiej zaś daje czytelnikowi wiele konkretnych wskazówek dla realizacji życia duchowego aż ku jego pełni, czyli świętości. Dobrze, że ks. Sobczyk podkreślił dużą wrażliwość *Katechizmu* na problemy ludzkie i wskazał też, że *Katechizm* ukazuje świętość jako możliwą dla każdego człowieka, który chce współpracować z Bogiem Trójjedynym.

ks. Ireneusz Werbiński